

З початку квітня контролювати продукти тваринного походження для українських столів почнуть за європейськими стандартами. 4 квітня набуде чинності закон «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».

Що це значить для українського споживача та учасників ринку – з'ясував сайт «24».

Для споживачів

Новий закон, запевнила віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванна Климпуш-Цинцадзе, створить умови для забезпечення кращої якості та безпечності харчової продукції для споживачів.

Якщо простими словами – то виробників продукції тваринного походження контролюватимуть за чіткими, прозорими правилами. І якщо виробник пройшов таку перевірку – це гарантія для споживача, що надана продукція – безпечна.

Для учасників ринку

Підприємства відтепер перевірятимуть залежно від ступеня ризику для життя і здоров'я людей. Наприклад, наголошують в уряді, у магазині, де продається запакована продукція тривалого зберігання, ризиків менше, ніж у магазині, де продається свіже м'ясо.

Заступниця керівника проекту ЄС «Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні» Яна Добідовська в ефірі Громадського радіо пояснила, що перевірятимуть усіх операторів ринку: виробників, перевізників, реалізаторів, не залежно від системи оподаткування. Причому до операторів ринку закон відносить навіть тих, хто не зареєстрований як ФОП, але здійснює відповідну діяльність на ринку харчових продуктів: наприклад, приватні продавці на молочно-м'ясних базарах.

Кожного з них оцінюватимуть індивідуально, приблизно за 8 параметрами. І кількість перевірок залежатиме від ризику, який він становить. Буде складений план перевірок і кожен оператор знатиме скільки разів на рік його будуть перевіряти.

Виробник знатиме, що він, наприклад, належить до середнього рівня ризику, і його перевірять 4 рази на рік. Сама перевірка – без попередження. Бо тоді інспектор контролюючого органу має об'єктивне уявлення про стан речей на підприємстві, а не той стан, який був би підготовлений до приходу інспектора,
– пояснила Добідовська.

Ще одна важлива новація для виробників – за новим законом інспектори Держпродспоживслужби здійснюватимуть перевірки, згідно з Актом перевірки. Перелік питань цього акту уніфікований і виключний, і він є у відкритому доступі. Кожне питання містить посилання на відповідну вимогу у законі. Відтак виробники зможуть підготувати самих себе на предмет відповідності усім необхідним нормам, а отже – і не боятися жодних перевірок.

За словами Добідовської, мораторій на перевірки, який існував 2 останні роки, коли перевірки відбувалися виключно за скаргою споживача, коли вже стався якийсь інцидент, хтось отруївся тощо, виявив, що на українському ринку є як сумлінні оператори, так і ті, хто воліє не дотримуватися абсолютно усіх норм з безпечності продукту. Відтак продукція сумлінних виробників та надавачів послуг не може конкурувати з несумлінними, оскільки в останніх ціна буде нижча, внаслідок «здешевлення» за рахунок відмови дотримуватися якихось необхідних процедур. Тому новий закон – це запорука чесної конкуренції.

Експерт сектору «Сільське господарство» BRDO Мануел Айрапетов у коментарі сайту «24» відзначив, що також закон, зокрема, повертає інструменти для якісного контролю за продукцією, що ввозиться на територію України, на лінію державного кордону.

Визначаються вимоги до облаштування прикордонних інспекційних постів для безпосереднього контролю, відбору зразків та дослідження продукції кваліфікованим персоналом. Зараз такий контроль формально здійснюється співробітниками Митної служби, що елементарно не мають для цього технічної можливості, – пояснив експерт.

Закон також вводить нові інструменти регулювання – загальний документ на ввезення та загальний ветеринарний документ на ввезення, які підтверджуватимуть проходження державного контролю оператором ринку.

Покарання для «неслухняних»

За порушення нового закону передбачені санкції. Вони різні для юридичних осіб і фізосіб-підприємців, і також залежать від «тяжкості» порушень. Для розуміння – сума штрафу для юридичних осіб може досягати 70 тисяч гривень. А якщо інспектор виявить на виробництві фактори, небезпечні життю і здоров'ю людей, може ухвалити рішення про тимчасове припинення виробництва та/або обігу харчових продуктів та/або кормів.

Однак Яна Добідовська зауважила: якщо правопорушення вчинено вперше за останні три роки або воно було незначним (цей перелік теж прописаний), то оператор ринку не буде штрафуватися, а зобов'язується усунути виявлені невідповідності упродовж чітко визначеного терміну.

Щоб закон запрацював ефективно

Мануел Айрапетов акцентував – наразі необхідно зосередити зусилля над вирішенням низки суттєвих проблем, що ставлять під загрозу ефективне впровадження документу. По-перше, передбачити фінансові інструменти для облаштування прикордонних інспекційних постів, належного матеріально-технічного забезпечення інспекторів тощо. По-друге, напрацювати необхідну нормативну базу для реалізації Закону. По-третє, передбачити гармонізацію галузевого законодавства відповідно до Регламенту ЄС 2017/625, що також визначає повноваження фітосанітарного контролю.